

19. Колосов М. А. Обзор звуковых и формальных особенностей народного русского языка / М. А. Колосов. – Варшава, 1878. – X, 270 с.
20. Мартынов В. В. Славянская и индоевропейская аккомодация / В. В. Мартынов. – Минск : Наука и техника, 1968. – 182 с.
21. Наконечный М. Ф. До вивчення процесу становлення й розвитку фонетичної системи української мови / М. Ф. Наконечний // Питання історичного розвитку української мови. – Харків : Вид-во Харк. ун-ту, 1962. – С. 125–165.
22. Нахтигал Р. Славянские языки / Р. Нахтигал. – М. : Изд-во иностр. лит-ры, 1963. – 342 с.
23. Потебня А. А. Два исследования о звуках русского языка: I. О полногласии, II. О звуковых особенностях русских наречий / А. А. Потебня. – Воронеж, 1866. – 156, III с.
24. Соболевский А. И. Лекции по истории русского языка / А. И. Соболевский. – 4-е изд. – М., 1907. – 309 с.
25. Срезневский И. И. Мысли об истории русского языка / И. И. Срезневский. – М. : Учпедгиз, 1959. – С. 16–81.
26. Филин Ф. П. Происхождение русского, украинского и белорусского языков: Историко-диалектологический очерк / Ф. П. Филин. – Л. : Наука, 1972. – 655 с.
27. Фортунатов Ф. Ф. Сравнительная фонетика индоевропейских языков : краткий очерк // Фортунатов Ф. Ф. Избр. труды : в 2-х т. – М. : Учпедгиз, 1956. – Т. 1. – С. 199–450.
28. Чекман В. Н. Генезис и эволюция палатального ряда в праславянском языке / В. Н. Чекман. – Минск : Наука и техника, 1973. – 47 с.
29. Чекман В. Н. Исследования по исторической фонетике праславянского языка: Типология и реконструкция / В. Н. Чекман. – Минск : Наука и техника, 1979. – 216 с.
30. Черных П. Я. Историческая грамматика русского языка: Краткий очерк / П. Я. Черных. – 2-е изд. – М. : Учпедгиз, 1954. – 336 с.
31. Чэман В. М. Гісторыя проціпастаўленняў па цвёрдасці – мяккасці ў беларускай мове / В. М. Чэман. – Мінск : Навука і тэхніка, 1970. – 152 с.
32. Шахматов А. А. Исследования в области русской фонетики / А. А. Шахматов. – Варшава, 1893. – 317, II с.
33. Шахматов А. А. К истории звуков русского языка: Смягченные согласные / А. А. Шахматов // Сб. Отд-ния рус. яз. и словесности. – 1901. – Т. 67. – № 7. – 49 с.
34. Шахматов А. А. Курс истории русского языка (читан в С.-Петербургском ун-те в 1909-10 уч. г.): Очерк истории звуков русского языка. / А. А. Шахматов [Литограф. изд. – СПб., 1909-10.] – Ч. 2. – 797, 5, 13 с.
35. Шахматов А. А. Очерк древнейшего периода истории русского языка / А. А. Шахматов // Энциклопедия слав. филол. – 1915. – Вып. 11. – XXVIII, II, L, 369 с.
36. Шахматов А. А. Русский язык / А. А. Шахматов // Энциклопедический словарь / Изд. Ф. А. Брокгауз, И. А. Ефрон. – СПб., 1899. – Т. 28. – С. 564–581.
37. Ягич И. В. Критические заметки по истории русского языка / И. В. Ягич // Сб. Отд-ния рус. яз. и словесности. – 1889. – Т. 46. – № 4. – VI, 171 с.

УДК 811.161.2'27

К. А. Карасьова,

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпропетровськ

КАТЕГОРІЯ ЧИСЛА ІМЕННИКА ЯК МОВЛЕННЄВИЙ ЗАСІБ ВПЛИВУ ТА ПЕРЕКОНАННЯ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Стаття присвячено актуальним питанням дослідження українського політичного дискурсу. Окреслено функції граматичної категорії числа іменників у системі засобів політичного дискурсу Дніпропетровської області. Визначено місце цієї граматичної категорії в процесі комунікації влади та громадськості, її роль у формуванні уявлень електорату про діяльність політиків.

Ключові слова: категорія числа іменника, комунікація, влада, реципієнт, мовленнєвий вплив, інформативність.

Статья посвящена актуальным вопросам исследования украинского политического дискурса. Описаны функции грамматической категории числа существительных в системе средств политического дискурса Днепропетровской области. Определено место этой грамматической категории в процессе коммуникации власти и общественности, ее роль в формировании представлений электората о деятельности политиков.

Ключевые слова: категория числа существительных, коммуникация, власть, реципиент, речевое воздействие, информативность.

The article is about of current issues of studies of political text. The main purpose of this text is to bring to audience the information about of landmark events in the life of society, about of outstanding personalities, about of activities of authorities and other. Such purpose involves the widespread use of nouns in the speeches of politicians. Considered nouns transmit the main idea of messages of authorities to the electorate.

The functions of the grammatical categories of nouns in a system of means of influence and persuasion of political discourse in Dnepropetrovsk region analyzed in detail in this paper. Place of this grammatical category in the process of communications of government and society, its role in formation of representations of the electorate on the activities of politicians defined. The features of the functioning of nouns in singular and plural during agitation of electorate by politicians with their ideas and outlooks defined.

The functions of the category of nouns that are used in speeches of representatives of the pro-government structures in Dnepropetrovsk region analyzed in this paper. The materials chosen from the articles placed on the official website of the Dnepropetrovsk Regional State Administration.

The role of the noun in the formation of representations of the electorate on the activities of the regional authorities of Dnepropetrovsk was defined.

Keywords: category of a noun, communication, authorities, recipient, speech effect, informativity.

Постановка наукової проблеми та її значення. Важливим засобом мовленнєвого впливу та переконання, яким послуговуються політичні діячі, є широке й різноаспектне використання категорії числа іменників. Ця морфологічна категорія є обов'язковою для всіх іменників, адже вона виражає кількісне співвіднесення предметів у двох реаліях: дійсності та свідомості. Як зауважує М. Докуліл, морфологічна категорія числа іменників – це «... об'єктна категорія, що виражає в узагальненій і абстрагованій формі явища об'єктивної дійсності, що відбиті в нашій свідомості, дає кількісну характеристику предметів» [4, с. 10].

Положення про те, що морфологічна категорія числа є однією з тих, що конституують загально категорійне значення іменника – предметність, підтримують В. Виноградов [1], І. Вихованець, К. Горденська [2], К. Горбачевич [3] та інші дослідники.

Незважаючи на те, що категорія числа покликана передавати реальну кількісну картину світу, її широко використовують також для маніпулювання свідомістю слухача. У своїй праці Т. Тепенчак з'ясувала, що «...число, подане в маніпулятивному контексті, на досить довгий час залишається в свідомості людини; не передбачаючи логічного осмислення під час сприйняття, воно створює підґрунтя для застосувань маніпуляційних впливів» [5, с. 5].

Це пояснюється тим, що протягом тривалого часу мовної комунікації в суспільстві склалася певна традиція – відзеркалення дійсності в категорії числа. Тому під час декодування інформації людина на підсвідомому рівні сприймає без перевірки кількісні відношення, що передають за допомогою цієї категорії. Якщо ж граматична категорія суперечить лексичному значенню словоформи, тоді відбувається подвоєння інформаційного сигналу: образ, що створюється в уяві реципієнта, відповідає лексичному значенню, але підсвідомо, на рівні відчуття, слухач сприймає як правдиву інформацію, подану граматичною категорією. Наприклад, словоформа *суспільство* на лексичному рівні має значення певної кількості людей, відповідно в реципієнта в уяві вибудовується множинний образ, утім, на граматичному рівні ця словоформа має значення одиниці. Унаслідок цієї невідповідності в слухача на підсвідомому рівні постає відчуття єдності, цілісності, що створює простір для мовленнєвого впливу.

Мета статті – виявити особливості мовленнєвого впливу категорії числа іменників у політичному дискурсі Дніпропетровщини. Досягнення цієї мети передбачає виконання таких **завдань**:

- проаналізувати функційне навантаження категорії числа іменників у промовах політиків Дніпропетровської області;
- з'ясувати тенденцію використання політиками регіону категорії числа іменників;
- встановити специфіку мовленнєвого впливу категорії числа іменника в промовах політиків.

У статті проаналізовано функції категорії числа іменників, що її уживають у своєму мовленні представники владних структур Дніпропетровської області. Матеріал дібрано зі статей, розміщених на офіційному сайті Дніпропетровської обласної адміністрації.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Політики Дніпропетровщини у своєму мовленні активно послуговуються іменниками в однині й у множині як засобами мовленнєвого впливу. Граматична категорія однини іменників у мовленні політиків регіону передусім підкреслює, з одного боку, адресність меседжа, з іншого – його всезагальність. До того ж у цьому разі іменник набуває ознак множинності. Зазвичай такі іменники поєднують у мовленні із займенниками *кожний*. Ця конструкція має на меті спонукати до дії всіх представників тієї чи тієї соціальної версти, створити ефект причетності до неї кожного та актуалізувати питання. Наприклад, *Кожна громада повинна приймати рішення про дострокове завершення опалювального сезону індивідуально* [1]; *Кожен житель Дніпропетровщини може зробити свій внесок у зміцнення спортивної інфраструктури Дніпропетровщини* [2]; *Якщо керівник дійсно відповідає всім вимогам, що ставить до нього держава та громада, – він залишиться на своєму місці* [3]; *У кожної людини своя історія, все це індивідуально. Кандидатура на посаду голови райдержадміністрації повинна мати досвід та вміння керувати районом* [4]; *Щаслива й дружна родина – застава міцної держави* [5]; *Ми будемо підходити персонально до проблеми кожної людини, кожної родини* [6].

Широкий узагальнювальний ефект виявляють збірні іменники та власні іменники на позначення країни чи іншої територіальної одиниці, а також іменники на позначення представників народу чи влади. Уживання іменників на позначення країни, представників влади та народу в однині дає змогу політикам створити в уявленні реципієнтів ілюзію єдності, перетворити посыл на заклик та спонукання до єднання. Наприклад: *Якщо громадськість прагне бачити керівником району людину з району [...] – об'єднайтесь, створіть координаційну раду та внесіть достойну кандидатуру* [7]; *Дніпропетровщина залишається територією стабільності та порядку* [8]; *Ми маємо яскравий приклад волевиявлення нашого народу* [3]; *Розвиток суспільства завжди був пов'язаний із землею як основним засобом для існування людства і джерелом суспільного багатства* [9]; *Нова влада Дніпропетровщини відкрита до народу* [10].

Проаналізувавши ці приклади, можна стверджувати, що політичні діячі регіону виголошують іменники на позначення народу, влади та країни в однині задля піднесення громадськості загалом та кожного жителя зокрема до вищого рангу. Громадські діячі запевняють, що все вирішує народ, а владу має кожна людина. До того ж така суцільна влада покладає на кожного жителя й істотну відповідальність, водночас знімаючи вагому частку відповідальності із представників владних структур. Ще один меседж, створюваний політиками за допомогою вживання таких іменників в однині, – витримати важливу місію відповідальності за розвиток країни можна лише разом, у єдності.

Якщо вживання іменників в однині має на меті об'єднати жителів країни заради спільної ідеї, то множинні форми політики використовують для того, щоб привернути увагу загалом до певної проблеми, водночас актуалізуючи діяльність кожного.

Наприклад, політики регіону зазначають: *Прошу всіх керівників районів, сільських та селищних рад припинити будь-які корупційні та протизаконні дії* [11]; *Якщо корупційні дії будуть продовжуватися, винні будуть жорстко покарані* [11]; *Особі в масках та з палицями будуть доставлятися до відділень міліції* [12]; *Вчителі Дніпропетровщини будуть проходити переатестацію дистанційно та прозоро* [13]; *Ніяких културних резолюцій щодо нових призначень не буде* [14]; *Спочатку потрібно привести в стан законності та порядку, спокійного та нормального життя наших громадян* [15].

Громадські діячі вживають іменники в множині на позначення осіб, до яких звертаються, та на позначення осіб і подій, що потребують особливої уваги громади. І в тому, і в тому випадках завдяки вживанню множинної форми створюють ефект причетності до справи великої кількості осіб, практично всієї громади, і водночас не втрачають адресність меседжа. Це дає змогу громадським діячам, впливаючи на суспільну свідомість, залучати електорат до спільної справи.

Публічні діячі регіону послуговуються іменниками в множині задля створення ефекту глобальності своїх дій, множинності функцій та завдань. Зокрема, громадські діячі виголошують: *Слачувати податки потрібно, але разом із тим представники бізнесу не повинні піддаватися утискам, тиску, надмірній кількості перевірок, планам...* [16]; *Не дарма сьогодні на зустрічі зібралися представники підприємств і організацій* [17]; *Зустрічі влади з бізнесом корисні обом сторонам* [18]; *З ідеями потрібно боротися за допомогою інших ідей* [15]; *Ми готові прийняти дружини і дітей кримських військовослужбовців* [19]; *Обласна влада для цього створить відповідні умови* [3]; *Найголовніше, чого нам вдалося досягти, – це те, що під час масових заходів не було з'ясування стосунків, сутичок, спроб захоплення адміністративних будівель...* [20].

Такі іменники переважно характеризують діяльність влади опосередковано, не вказуючи на її прямі дії. Утім, у контексті одразу стає зрозумілою причетність органів влади до тих чи тих позитивних перетворень, уникнення негараздів чи

формування певних традицій та норм. Це переконує електорат у глобальності та масштабності дій влади, створює позитивний імідж мовця зокрема та органів влади загалом.

Яскравим прикладом такого прийому (вживання іменника в множині задля створення ілюзії глобальності) є використання іменників на позначення матеріальних ресурсів. Словоформи *гроші, ресурси, запаси, фонди* та ін. політики завжди вживають у множині. Зокрема, вони виголошують: *Ідеться про державні стратегічні запаси, що формуються за бюджетні гроші* [21]; *Якщо це модно, значить вашу ідею підтримали, значить можна залучити якомога більше людей та ресурсів* [22]; *А от що стосується державних грошей – ми забезпечимо контроль дуже жорстко* [21].

Таке використання іменників уможливило створення ілюзії багатства регіону чи країни, необмеженої кількості грошових, матеріальних та людських ресурсів. Це певною мірою заспокоює електорат, запевняє його представників у стабільності економіки, забезпеченості та процвітання.

Множинні форми іменників політики використовують задля невілювання особи-виконавця дії. Це переконливо можна простежити на прикладі функціонування лексеми *люди*. Громадські діячі виголошують: *Люди помилилися, їм вказали на помилку...* [23]; *Цих людей цікавили лише провокативні сюжети* [24]; *...щоб вжити заходів щодо посилення прикордонного контролю та введення списків конкретних людей, яким небажано бути присутніми на території нашої держави* [24]; *Наразі ми провели досить доброзичливі переговори з людьми, які причетні до відчуження цієї власності* [23].

Якщо беремо до уваги, що політичний дискурс – це багатогранний процес, який складається з політичного мовлення, соціальної та економічної ситуації в регіоні, конкретного проміжку час, певних традицій та культурних надбань народу, тоді можна стверджувати, що багато жителів регіону вже володіють певною інформацією і сприймають безособові конструкції як особові. З іншого боку, якщо людина, яка перебуває у відповідному середовищі, не розуміє, про що йдеться в мовленні політиків, то в неї постає здоровий інтерес до виголошеної промови, у якій зрозумілими є всі компоненти, окрім основного виконавця дії. Це спонукає реципієнта віднайти відповідну інформацію (що не важко зробити в широкому інформаційному полі), а отже, зацікавитися діяльністю органів влади, усвідомити сутність справи, якою реципієнт не володіє, до того ж у тому контексті, який створив політичний діяч. Відповідно таке вживання іменників – це важливий засіб впливу та переконання, яким активно послуговуються політики Дніпропетровщини.

У мовленні публічних осіб регіону наявне також протиставлення множинних та одиничних граматичних форм іменника. Зазвичай у таких протиставленнях співвідноситься іменник у множині на позначення різноманіття виявів процесу чи явища та іменник в однині, що об'єднує, консолідує поняття та явища семи попереднього іменника. Наприклад, політики регіону зазначають: *Це потрібно для того, щоб люди зрозуміли, що суспільство є цілісним і що держава забезпечує права всього суспільства* [19]; *У нашому регіоні живуть та розвиваються різні народності та культури* [25]; *Ми побудували діалог між політичними силами протилежних поглядів* [20]; *Цього бути не може – коли держава мислить собі, що вона може втрутитися в господарські стосунки* [21]; *Ми повинні передбачити та запобігти будь-яким спробам розколу країни* [26] та ін.

Під час такого протиставлення граматичних форм числа іменника відбувається або розмежування понять добра та зла, або агітування за єдність, цілісність, консолідацію.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Політики регіону активно послуговуються граматичними особливостями іменника для побудови вдалого діалогу між владою та електоратом. Граматична категорія числа дає змогу політикам ефективно впливати на свідомість слухачів та переконувати їх у своїй правоті. Громадські діячі регіону вживають іменники в однині переважно для того, щоб згуртувати народ, об'єднати жителів регіону заради спільної мети. Множинні форми іменників створюють в уяві реципієнта ефект глобальності дій влади, а також є засобом переконання електорату в багатстві регіону та в потребі залучатися до спільної справи.

Цей вид мовного маніпулювання є дієвим та професійним, адже маніпулювання відбувається на підсвідомому рівні без примусу та очевидного переконання.

У подальших дослідженнях потрібно приділити увагу також особливостям функціонування в політичному дискурсі категорії числа інших частин мови, зокрема дієслів.

Література:

1. Виноградов В. С. Перевод: общие и лексические вопросы / В. С. Виноградов. – М. : КДУ, 2006. – 432 с.
2. Вихованець І. Теоретична морфологія української мови: Академ. граматики укр. мови / І. Вихованець, К. Городенська; За ред. І. Вихованця. – К. : Пульсари, 2004. – 400 с.
3. Горбачевич К. С. Варианты слова на разных языковых уровнях [Текст] / К. С. Горбачевич // Восточнославянское и общее языкознание / АН СССР. Ин-т русского языка. – М. : Наука, 1978. – С. 245–250. – Библиогр.: С. 250.
4. Докулил М. К. К вопросу о морфологической категории [Текст] / М. К. Докулил // Вопросы языкознания. – 1967. – № 6. – С. 3–16.
5. Тепенчак Т. М. Естетико-культурологічний аспект маніпуляції свідомістю. – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук за спеціальністю 09.00.08 – естетика. – Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2008.

Список фактичних джерел:

Розділ новин на офіційному сайті Дніпропетровської облдержадміністрації:

- <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=B14A1722CBDE2E48C2257CA5004D8DB7>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=66205009EC19DB52C2257CA0004F2EE6>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=BD605044830938D4C2257C9A0042E6E4>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=D777D446B36AB532C2257C9B004A8C30>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=79E866800160A129C2257C9400417B0E>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=1018FDD04D2E40DCC2257CA1004DE911>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=14FA08A06B6233A5C2257C9B0037AC61>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=A16F002283B625D5C2257C940048F472>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=BA82872F477DFFEAC2257C980026C830>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=40A39E1881524A2EC2257C9900345E4B>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=1C38298DEEC92669C2257C9A00313A23>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=189894527FB35638C2257CA0003E6EB9>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=5F28213C2FA84AB6C2257CA500572CA0>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=B90C0E270117C07EC2257C9B003789D6>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=C1FCA25DB513463AC2257C91004E3353>

<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=D781F30011FA8F78C2257C91004CE3CE>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=A21FBEB3CD8D1388C2257CA2004BAFB7>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=994E6A12BCED8012C2257C9A005A8B45>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=C2FB59B764A8F060C2257C91004D7FD7>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=7F44E85EC8725815C2257CA500552D03>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=8B039EC675D70A9FC2257C940048B1A6>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=534C1F2DDABC31A9C2257CA900297953>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=9E576355606BA56AC2257CA500555687>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=A16F002283B625D5C2257C940048F472>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=8ACD8E5154978938C2257C92005599C7>
<http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=111828711B3DB003C2257C980044D076>

УДК 81'373.23(043.3)

В. В. Катернюк,

Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ

ІДЕОГРАФІЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ НЕОФІЦІЙНИХ АНТРОПОНІМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ, НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Стаття присвячена вивченню номінативних особливостей неофіційних антропонімів в англійській, німецькій та українській мовах. Неофіційні антропоніми класифіковано за позначуваними ними денотатами, що дає підстави виокремити ідеографічну модель неофіційних антропонімів з трьома підгрупами («людина як фізіологічний феномен», «людина як соціальний феномен», «людина як духовний феномен»).

Ключові слова: неофіційний антропонім, мотивація, метафора, метонімія, денотат.

Статья посвящена изучению номинативных особенностей неофициальных антропонимов в английском, немецком и украинском языках. Неофициальные антропонимы классифицированы по обозначаемым денотативным сферам. Автор выделяет идеографическую модель прозвищ с тремя подгруппами («человек как физиологический феномен», «человек как социальный феномен», «человек как духовный феномен»).

Ключевые слова: неофициальный антропоним, мотивация, метафора, метонимия, денотат.

The article is devoted to study of the nicknames in the English, German and Ukrainian languages. This research presents classification of nicknames in the studied languages according to their denotate. The author suggests an idiographic model with three subgroups («person as a physiological phenomenon», «person as a social phenomenon», and «person as a spiritual phenomenon»).

Keywords: nicknames, motivation, a denotate.

Необхідність багатоаспектного вивчення ономастичної спадщини, яка становить невід'ємний атрибут лексичної системи кожної національної мови, зумовлена тим, що онімна лексика акумулює матеріальний, культурний, історичний досвід соціуму, в якому вона зароджується і функціонує [1, с. 12]. У зв'язку з цим суттєвого значення набуває лінгвістичне осмислення особливостей ономастики у неблизькоспоріднених мовах [4, с. 19].

Неофіційні антропоніми як засоби вторинної номінації людини представлені в абсолютній більшості антропосистем, зокрема й англійській, німецькій та українській. Вони становлять досить помітну частину антропонімікону цих мов як з погляду їх номінативної функції, так і у кількісному плані [1; 2; 3].

На сучасному етапі розвитку ономастики неофіційні антропоніми, зокрема й прізвиська, як лінгвістичне явище досліджуються з точки зору їхньої прагматичної цінності, дериваційних можливостей та структурно-семантичних засад організації [4, с. 30].

До цього часу залишаються остаточно не з'ясованими структурно-семантичні особливості неофіційних антропонімів, засоби їх номінації в англійській, німецькій та українській мовах з точки зору лексико-семантичної типології одиниць, що й є **предметом** нашого спостереження.

Таким чином, **метою** нашого дослідження є комплексна зівставна лексико-семантична характеристика неофіційних антропонімів в досліджуваних мовах. **Завданням дослідження** є виявлення семантичних моделей вторинної номінації неофіційних антропонімів в досліджуваних мовах.

Матеріалом дослідження слугували словники прізвиськ англійської, німецької та української мов, а також ресурси Інтернет й періодики.

З семантичного і жанрового погляду прізвиська можна поділити на три великі тематичні групи: прізвиська англійських, американських, німецьких і українських політиків та громадських діячів, кримінальні англійські, американські, німецькі та українські прізвиська, а також інші, в основному, студентські прізвиська.

Наголосимо, що неофіційні антропоніми відносяться до периферійної зони ономастичного поля, маючи пряме відношення до апелятивної лексики [5], а за своїми характеристиками належать до ономастичних універсалій [6]. Як знаки вторинної номінації неофіційні антропоніми мають складну семантичну структуру, до якої входять стилістичний, емоційно-аксіологічний, національно-культурний та гендерний компоненти [7].

Специфіка розгляданих одиниць дозволяє запропонувати класифікацію прізвиськ залежно від моделей їх творення та від позначуваних ними денотативних полів. Відтак можна з'ясувати типологію мотиваційних моделей прізвиськ та напрямки їх ідеографічної класифікації у зівставлених мовах.

Ураховуючи мотивацію, яка використовується для створення вторинної номінації в англійській, німецькій та українській мовах, пропонуємо ідеографічну класифікацію неофіційних антропонімів у трьох досліджуваних мовах, в якій прізвиська за спільністю семантичних ознак сформовані в семантичні групи, а ті, в свою чергу, в тематичні блоки [4, с. 142–145].

Оскільки в роботі досліджуються неофіційні антропоніми, які позначають денотатів, тобто людей, та їх особливості, то всі зібрані прізвиська обмежуються тематичним блоком «людина», який складається з таких підгруп:

Модель «людина як фізіологічний феномен», куди включаємо такі неофіційні антропоніми, що можуть вказувати на: – расу: *African, Африканець* – німецьке шкільне прізвисько чорношкірого учня, *Шоколадка* використовується на позначення темношкірої дівчини змішаної раси;